

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-682/15

Berlioz Investment Fund SA

versus

Directeur de l'administration des contributions directes

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Cour administrative (Luksemburg))

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2011/16/EL – Maksustamisalane halduskoostöö – Artikli 1 lõige 1 – Artikkel 5 – Kolmandale isikule saadetud teabetaotlus – Vastamisest keeldumine – Karistus – Taotletud teabe „eeldatava olulisuse“ mõiste – Taotluse saanud asutuse kontroll – Kohtulik kontroll – Ulatus – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikkel 51 – Liidu õiguse rakendamine – Artikkel 47 – Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile – Kohtu ja kolmanda isiku õigus tutvuda taotluse esitanud asutuse teabetaotlusega

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu (suurkoda) 16. mai 2017. aasta otsus

1. *Põhiõigused – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Kohaldamisala – Liidu õiguse rakendamine – Liikmesriigi õigus, mis näeb ette rahatrahvi direktiivist 2011/16 tuleneva teabe väljastamise kohustuse rikkumise eest – Hõlmamine*

(Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikli 51 lõige 1; nõukogu direktiiv 2011/16, artikkel 18 ja artikli 22 lõige 1)

2. *Põhiõigused – Õigus tõhusale kohtulikule kaitsele – Piirid – Otsus, millega kohustatakse vastama direktiivi 2011/16 alusel esitatud taotlusele ning meede, millega karistatakse selle otsuse täitamata jätmise eest – Hõlmamine – Tingimus – Teabe väljastamiseks kohustava otsuse õiguspärasuse kontroll*

(Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikkel 47)

3. *Õigusaktide ühtlustamine – Maksustamisalane halduskoostöö – Direktiiv 2011/16 – Teabevahetus taotluse alusel – Kolmandale isikule saadetud teabetaotlus – Taotluse saanud liikmesriigi kohustus taotlust menetleda ja tema poolt kolmandast isikust teabevaldajale adresseeritud teabe väljastamiseks kohustava otsuse õiguspärasus – Tingimus – Taotletud teabe eeldatav olulisus – Taotluse esitanud asutuse kohustus seda hinnata – Piirid*

(Nõukogu direktiiv 2011/16, artikli 1 lõiked 1 ja 5 ning artikli 17 lõige 1)

4. *Õigusaktide ühtlustamine – Maksustamisalane halduskoostöö – Direktiiv 2011/16 – Teabevahetus taotluse alusel – Kolmandale isikule saadetud teabetaotlus – Taotluse kehtivuse kontroll taotluse saanud asutuse poolt – Taotluse esitanud asutuse kohustus – Piisava põhjenduse esitamine selle kohta, mis eesmärgil taotletud teavet kasutatakse*

(Nõukogu direktiiv 2011/16, artikli 1 lõiked 1 ja 5 ning artikli 17 lõige 1)

5. *Õigusaktide ühtlustamine – Maksustamisalane halduskoostöö – Direktiiv 2011/16 – Teabevahetus taotluse alusel – Kolmandale isikule saadetud teabetaotlus – Taotluse kehtivuse kontroll taotluse saanud asutuse poolt – Ulatus – Õigus tõhusale kohtulikule kaitsele – Niisuguse karistuse kohtulik kontroll, mis on määratud teabe väljastamiseks kohustava otsuse täitmata jätmise eest – Selle teabe väljastamiseks kohustava otsuse õiguspärasuse kontroll – Hõlmamine*

(Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikkel 47; nõukogu direktiiv 2011/16, artikli 1 lõiked 1 ja 5)

6. *Põhiõigused – Õigus tõhusale kohtulikule kaitsele – Direktiiv 2011/16 – Maksustamisalane halduskoostöö – Kolmandale isikule saadetud teabetaotluse kohtulik kontroll – Taotluse saanud liikmesriigi kohtu õigus taotlusega tutvuda – Selle tutvumisõiguse puudumine isikul, keda see taotlus puudutab*

(Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikkel 47; nõukogu direktiiv 2011/16, artikkel 16 ja artikli 20 lõige 2)

1. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 51 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik rakendab liidu õigust selle sätte tähenduses ja seetõttu on Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaldatav, kui ta näeb oma õigusnormides ette rahatrahvi määramise isikule, kes keeldub esitamast teavet maksuasutustevahelise suhtluse raames, mis toimub eelkõige nõukogu 15. veebruari 2011. aasta direktiivi 2011/16/EL maksustamisalase halduskoostöö kohta ja direktiivi 77/799/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta sätete alusel.

Asjaolu, et direktiiv 2011/16 ei näe karistusmeetmete kohaldamist otseselt ette, ei takista nende käsitamist selle direktiivi rakendamisenä ja järelikult liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluvatena. Nimelt hõlmavad neid meetmeid nii mõiste „teabekogumismeedmed“ nimetatud direktiivi artikli 18 tähenduses kui ka mõiste „kõik vajalikud meetmed, et tagada halduskoostööalaste kokkulepete tõrgeteta toimimine“ sama direktiivi artikli 22 lõike 1 tähenduses.

Seda arvestades ei ole oluline, et siseriiklik õigusnorm, mis on niisuguse karistuse aluseks, mis määrati Berliozile, on kehtestatud seaduses, mida ei ole vastu võetud direktiivi 2011/16 ülevõtmiseks, kuna selle siseriikliku normi kohaldamise eesmärk on nimetatud direktiivi kohaldamise tagamine (vt selle kohta kohtuotsus, 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 28).

(vt punktid 39, 40, 42 ja resolutsiooni punkt 1)

2. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et isikul, kellele on määratud rahatrahv niisuguse haldusotsuse täitmata jätmise eest, millega teda kohustati esitama teavet direktiivi 2011/16 alusel toimuva liikmesriikide maksuasutuste vahelise teabevahetuse raames, on õigus vaidlustada selle otsuse õiguspärasus.

Nimelt tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast, et liidu õiguskorras tagatud põhiõigused laienevad kõigile liidu õigusega reguleeritud olukordadele ja et selle õiguse kohaldatavus toob endaga kaasa ka hartaga tagatud põhiõiguste kohaldatavuse (vt selle kohta kohtuotsused, 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punktid 19–21, ning 26.9.2013, Texdata Software, C-418/11, EU:C:2013:588, punktid 72 ja 73).

Mis puudutab täpsemalt harta artikli 47 tähenduses liidu õigusega tagatud õiguse nõuet, siis olgu meenutatud, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on füüsiliste ja juriidiliste isikute kaitse avaliku võimu meelevaldsete või eaproportsionaalsete sekkumiste vastu erasfääris liidu õiguse üldpõhimõte (kohtuotsused, 21.9.1989, Hoechst vs. komisjon, 46/87 ja 227/88, EU:C:1989:337, punkt 19, ja 22.10.2002, Roquette Frères, C-94/00, EU:C:2002:603, punkt 27, ning kohtumäärus 17.11.2005, Minoan Lines vs. komisjon, C-121/04 P, ei avaldata, EU:C:2005:695, punkt 30).

Harta artikli 47 teine lõik näeb aga ette, et igaühel on õigus asja arutamisele sõltumatus ja erapooletus kohtus. Selle õiguse järgimine eeldab, et niisuguse haldusasutuse otsust, kes ei täida sõltumatuse ja erapooletuse nõuet, saaks hiljem kontrollida kohus, kes peab olema muu hulgas pädev lahendama kõiki asjassepuutuvaid küsimusi.

Nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 80, peab järelikult selleks, et harta artikli 47 nõuded oleksid täidetud, liikmesriigi kohus, kellele on esitatud kaebus rahalise halduskaristuse peale, mis on isikule määratud teabe väljastamiseks kohustava otsuse täitmata jätmise eest, saama kontrollida selle otsuse õiguspärasust.

(vt punktid 49, 51, 55, 56, 59 ja resolutsiooni punkt 2)

3. Direktiivi 2011/16 artikli 1 lõiget 1 ja artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et ühe liikmesriigi poolt teiselt liikmesriigilt taotletava teabe „eeldatav olulisus“ on tingimus, millele teabetaotlus peab vastama, et tekiks taotluse saanud liikmesriigi kohustus seda taotlust menetleda, ning et oleks õiguspärane selle liikmesriigi poolt isiku suhtes tehtav teabe väljastamiseks kohustav otsus ja selle otsuse täitmata jätmise korral isiku suhtes võetav karistusmeede.

Eeldatava asjakohasuse mõiste eesmärk, nagu see tuleneb direktiivi 2011/16 põhjendusest 9, on seega võimaldada taotluse esitanud asutusel saada kogu teave, mille küsimine talle tema uurimise seisukohast põhjendatud tundub, ent see ei anna talle õigust väljuda ilmselgelt uurimise raamest või tekitada taotluse saanud asutusele liigseid kohustusi.

Seega tuleb sellel asutusel, kes juhib uurimist, milles teabetaotlus esitati, hinnata juhtumi asjaolude alusel uurimise läbiviimiseks taotletud teabe eeldatavat olulisust sõltuvalt menetluse käigust ja vastavalt direktiivi 2011/16 artikli 17 lõikele 1 kasutatud tavapärastest teabeallikatest, mida ta teabe saamiseks kasutada sai.

Kuigi taotluse esitanud asutusel on selles suhtes kaalutusõigus, ei saa ta siiski taotleda teavet, mis ei ole tema uurimise jaoks üldse asjakohane.

(vt punktid 68, 70, 71, 74 ja resolutsiooni punkt 3)

4. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 78–80)

5. Direktiivi 2011/16 artikli 1 lõiget 1 ja artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et teabe saanud asutuse kontroll taotluse esitanud asutuse poolt selle direktiivi alusel esitatud teabetaotluse üle ei piirdu selle taotluse vorminõuetele vastavuse kontrolliga, vaid see peab võimaldama taotluse saanud asutusel veenduda, et taotletud teabe eeldatav olulisus ei ole asjassepuutuva maksukohustuslase või võimalikult ka kolmanda isiku, kellelt teavet küsitakse, andmete osas täiesti välistatud, ning et see teave on maksumenetluses vajalik. Neid samu direktiivi 2011/16 sätteid ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et kohtumenetluses, mis on algatatud isiku kaebuse alusel taotluse saanud asutuse poolt talle määratud karistuse suhtes, millega teda karistati selle eest, et ta jättis täitmata teabe väljastamiseks kohustava otsuse, mille taotluse saanud asutus tegi taotluse esitanud asutuse poolt direktiivi 2011/16 alusel edastatud teabetaotlusest tulenevalt, on liikmesriigi kohtul lisaks määratud karistuse muutmise õigusele pädevus kontrollida teabe väljastamiseks kohustava otsuse õiguspärasust. Mis puudutab viimati nimetatud otsuse õiguspärasuse tingimust, mille kohaselt peab taotletud teave olema eeldatavalt oluline, siis piirduvad kohtu kontroll sellega, et ta kontrollib, kas see olulisus ei ole mitte ilmselgelt puudu.

(vt punkt 89 ja resolutsiooni punkt 4)

6. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et taotluse saanud liikmesriigi kohtu teostatava kohtuliku kontrolli raames peab sellel kohtul olema võimalik tutvuda teabetaotlusega, mille taotluse esitanud liikmesriik esitas taotluse saanud liikmesriigile. Asjassepuutuval isikul puudub aga õigus tutvuda teabetaotlusega tervikuna, mis jääb salastatud dokumendiks vastavalt direktiivi 2011/16 artiklile 16. Selleks et ta saaks taotletud teabe eeldatava olulisuse puudumise küsimuses oma seisukohti igakülgsest kaitsta, piisab üldjuhul sellest, kui talle esitatakse viidatud direktiivi artikli 20 lõikes 2 nimetatud teave.

(vt punkt 101 ja resolutsiooni punkt 5)